

der afsiges af Højesteret, angives Grundene, hvorpaa Domsslutningen støtter sig“, gik Justitsministeren, C. F. Simony, dog til en Begyndelse bestemt imod Forslaget navnlig som uoverkommeligt for Højesteret, idet han kun som i norsk Ret vilde kræve Angivelse i kriminelle Sager af det Faktum, hvorfor tiltalte er dømt, og Oplysning om Grunden til, at en Sag bliver afvist eller hjemvist; han henviste bl. a. til, at der ogsaa i private Sager, hvor der er Spørgsmaal om Principper, i Regelen vilde kunne faas fornøden Meddelelse fra Retten, Folketingstidende 1855 S. 844. Forslaget tog kun Sigte paa en skriftlig Helhedsbegrundelse, men andre gik videre, navnlig N. F. S. Grundtvig, der med den ukyndiges Selvsikkerhed udtalte: „At der nu skulde kunne gives nogen eneste fornuftig Grund, hvorfor ikke Højesteret kan lukke sine Døre op, medens Medlemmerne voterer, lige saa vel som de i Reglen skal være aabne, naar Sagerne forhandles, det forstaar jeg slet ikke“ (S. 853). Et Ændringsforslag fra O. Müller om, at der eventuelt kunde ventes 8 Dage efter Domsafsigelsen med at kundgøre Grundene, blev forkastet, og Sagen gik derpaa i Udvalg, hvor Regelen blev gjort alternativ: enten Angivelse af Domsgrundene eller offentlig Votering. Dette Forslag tiltraadtes nu af Justitsministeren, der i Forvejen havde oplyst, at Højesteret erklærede det uoverkommeligt at udarbejde Præmisses. Aabenbart havde dette været Anstødsstenen, og den mentes altsaa fjernet ved det tilføjede Alternativ, der i øvrigt opfattedes saaledes, at Retten en Gang for alle havde at træffe sit Valg, jfr. Landstingstidende S. 1090. I Landstinget omdannedes Forslaget til, at Valget mellem „skriftlig Meddelelse af Grundene“ og „offentlig Stemmegivning“ stod Retten aabent i enhver Sag. Begrundelsen skulde kundgøres sammen med Domsslutningen. Ved offentlig Stemmegivning kunde en Raadførelse inden lukte Døre gaa forud. I denne Skikkelse vedtoges Loven ogsaa i Folketinget, hvor særlig Bestemmelsen om den forudgaaende Raadførelse vakte en Del Fortrydelighed, og Loven udkom under 8. Marts 1856.

Denne Lov gjaldt til Retsplejelovens Ikrafttræden den 1. Oktober 1919, og den anvendtes saaledes, at der aldrig blev gjort Brug af dens andet Alternativ, den offentlige Stemmegivning. De befrygtede praktiske Vanskeligheder viste sig ikke. En reformivrig Nutid slutter naturligvis heraf, at Dommernes og andre Juristers megen Tale om Uoverkommeligheden havde været grundløs og kun Udtryk for Bornethed. Det sande historiske Billede er dog et andet. Saaledes som Forslaget forelaa ved Højesterets den 18. Januar 1856 afgivne Erklæring — at Grundene skulde angives i alle Rettens Domme —, maatte der gaas ud fra, at man tænkte sig Domspræmisses som ved Overretterne, indeholdende en selvstændig og fuldstændig Sagsfremstilling. Skrivelsen gør udtrykkelig opmærksom paa, at Lovforslaget gaar videre end det i Fyrrerne i Stænderforsamlingen indbragte Forslag, der ikke omfattede de in terminis stadfæstede Domme. Og ligesom Ørsted havde overvejet, hvorvidt Protokolsekretærene kunde bruges til at udarbejde Grundlaget, idet han henviser til de af dem i Benaadningssager udarbejdede Relationer, der var meget detaljerede, se Kollegialtidende, drøfter Højesterets Skrivelse denne Udvej. At den ud fra denne Forudsætning taler om Uoverkommelighed, kan ikke undre. Men Lovforslagets Behandling i Landstinget viste, at man i alt Fald nu var klar over, at Højesteretsdommene maatte kunne skrives med Hensivning til de indankede Dommers Fremstillinger, jfr. herved Ugeskrift for Retsvæsen 1876 S. 307, og der indkom i Forslaget en Bestemmelse, der bemyndigede Højesteret til selv nærmere at ordne Maaden for Lovens Udførelse. De yderligere Spørgsmaal, der kunde opstaa, saasom om Fremgangsmaaden, naar ingen enkelt Begrundelse for Domsresultatet havde absolut Flertal, fik Retten det altsaa i sin Haand at afgøre, og derved valgte den Gennemførelsen af den kollegiale Enhedsform, der bl. a. sparer Tid. Et godt Øvelseseksempel forelaa ved Affattelsen af Rigsretsdommen af 27. Februar 1856, der formedes af Rettens betydeligste Medlem, Hans Jacob Koefoed, paa en koncise og ret summarisk Maade — efter Loven skulde den kun være kort — og uden Sagsfremstilling, uagtet Sagen behandledes a prima instantia.

Den nugældende Regel er Retsplejelovens korte Bestemmelse i § 218 om, at Domme skal ledsages af Grunde. Loven af 1856 anses for bortfalden, og formelt er der altsaa sket den Ændring, at en bestaaende Adgang til „offentlig Votering“ er blevet lukket. Der har imidlertid lige fra Retsplejelovens Ikrafttræden været Planer om at skabe en Nyordning af Formen for Højesterets Domsbegrundelser, hvilke Planer fra Regeringens Side har taget Form af en Regel om tvungen offentlig Stemmegivning efter forudgaaet Raadslagning i lukket Møde. Uden at gaa dybere ind paa den herunder brugte Argumentation skal her først gives en Oversigt over de fremkomne Forslag og Indlæg og derpaa søges leveret et Bidrag til Orientering i dette vanskelige og vigtige Emne.